

Sygn. akt I ACa 110/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 stycznia 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie, I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Bożena Oworuszko
Sędzia:	SA Ewa Popek (spr.)
Sędzia:	SA Jerzy Nawrocki
Protokolant	sekr.sądowy Dorota Kabala

po rozpoznaniu w dniu 29 stycznia 2013 r. w Lublinie na rozprawie

sprawy z powództwa A. K.

przeciwko Skarbowi Państwa - Zakładowi Karnemu w S.

o zadośćuczynienie

na skutek apelacji powoda od wyroku Sądu Okręgowego w Siedlcach

z dnia 9 grudnia 2011 r., sygn. akt I C 728/09

oddala apelację.

Sygn. akt I ACa 110/12

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 9 grudnia 2011 roku Sąd Okręgowy w Siedlcach oddalił powództwo A. K. przeciwko Skarbowi Państwa - Zakładowi Karnemu w S. o zasądzenie zadośćuczynienia w kwocie 100.000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia wydania wyroku (pkt I) oraz zasądził od powoda na rzecz pozwanego kwotę 3.600 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu wyroku Sąd Okręgowy wskazał na następujące ustalenia i motywy swego rozstrzygnięcia.

Powód A. K. odbywa karę orzeczoną w wymiarze 9 lat pozbawienia wolności. Od dnia(...) do dnia (...)roku odbywał tę karę w Zakładzie Karnym w S.. Następnie przebywał w innych jednostkach penitencjarnych. Od dnia (...)roku przebywa ponownie w Zakładzie Karnym w S. na własną prośbę.

Powód przebywał w jednej celi przez okres około dwóch miesięcy

z osobą, która według jego wiedzy była zarażoną żółtaczką typu C. Stan zdrowia powoda według jego twierdzeń nie uległ w związku z tym pogorszeniu.

Powód był strzyżony w Zakładzie Karnym jeden raz w tygodniu. Skazany zatrudniony na stanowisku fryzjera posługuje się maszynką do strzyżenia włosów. Posiada środek do dezynfekcji narzędzi fryzjerskich, który jest według informacji producenta szybko działającym alkoholowym preparatem dezynfekcyjnym w postaci sprayu o szerokim spectrum działania. Osoba zatrudniona na stanowisku fryzjera jest zobowiązana do wykonywania dezynfekcji narzędzi fryzjerskich tym preparatem.

3

Powód obecnie nie pali papierosów. Został umieszczony w celi z osobą palącą na jego wniosek, gdyż nie chciał być w jednej celi z osobą zarażoną żółtaczką typu „C”. Stan zdrowia powoda nie uległ w związku z tym pogorszeniu.

We wniosku z dnia 6 grudnia 2010 roku powód wnosił o udzielenie mu przerwy w odbywaniu kary pozbawienia wolności. W opinii o skazanym sporządzonej dla potrzeb rozpoznania wniosku o udzielenie przerwy zawarto określenie, iż powód „jest uczestnikiem nielegalnych grup podkultury przestępczej, jednak nie notowano w związku z tym negatywnych zachowań”.

W czasie pobytu w Zakładzie Karnym w S. powód był zatrudniony w Przedsiębiorstwie Państwowym (...) i otrzymywał wynagrodzenie. Była to praca na akord polegająca na montowaniu haczyków do żyłek, a potem szyciu ubrań. Z wynagrodzenia były dokonywane potrącenia w związku z prowadzonym postępowaniem egzekucyjnym przez Komornika Sądowego (...).

W Zakładzie Karnym jest przeprowadzana kontrola osobista skazanych powracających z pracy, w wyznaczonym pomieszczeniu w obecności dwóch funkcjonariuszy tej samej płci z zachowaniem obowiązujących procedur i poszanowaniem godności osobistej skazanego. Odbywają się również przeszukania celi w porze nocnej i dziennej ze względów bezpieczeństwa, w celu sprawdzenia zabezpieczeń, sprzętu kwaterunkowego oraz rzeczy posiadanych przez osadzonych w celi.

W Zakładzie Karnym w S. obowiązuje zarządzenie wewnętrzne Dyrektora Zakładu Karnego w S. w sprawie porządku wewnętrznego

nr(...). Zarządzenie to reguluje kwestię wyłączania oświetlenia i napięcia w gniazdkach. Oświetlenie jest wyłączane od godziny 21.00 do godziny 5.45, a napięcie w gniazdkach od godziny 23.00 do godziny 5.45 z uwagi na konieczność oszczędzania energii.

Sąd Okręgowy podniósł, że powód domagał się naprawienia szkody niemajątkowej polegającej na krzywdzie związanej z warunkami, w jakich odbywa karę pozbawienia wolności oraz sposobem traktowania skazanego przez funkcjonariuszy służby więziennej. Oceniając zasadność roszczenia powoda o zadośćuczynienie na podstawie art. 24 k.c. w zw. z art. 448 k.c. w pierwszej kolejności należało ustalić, czy rzeczywiście doszło do naruszenia dóbr osobistych powoda, zdrowia, godności, prawa do intymności, a dalej czy działanie pozwanego było bezprawne i zawinione. Z przepisu art. 24 k.c. wynikają bowiem dwie przesłanki ochrony dóbr osobistych: naruszenie dobra osobistego i bezprawność tego naruszenia. O naruszeniu dobra osobistego można mówić tylko wówczas, gdy działanie drugiej strony było bezprawne, a mianowicie sprzeczne z normami prawnymi lub zasadami współżycia społecznego. Z dominującego w doktrynie i orzecznictwie poglądu wynika również, iż przesłanką odpowiedzialności z art. 448 k.c. jest nie tylko bezprawne, ale i zawinione działanie sprawcy naruszenia dobra (m.in. wyrok SN z 19 stycznia 2007 roku, III CSK 358/06, LEX nr 277289).

Powód zarzucił, iż do strzyżenia osadzonych była używana jedna maszynka dla osób chorych i zdrowych. Okoliczność, iż do strzyżenia używana jest maszynka, ale także nożyczki została potwierdzona przez świadka R. C., pracownika Zakładu Karnego w S.. Zeznał on, iż osoba zatrudniona na stanowisku fryzjera posiada środek do dezynfekcji

narzędzi fryzjerskich i jest zobowiązana do wykonywania ich dezynfekcji tym preparatem. Powód nie udowodnił, iż wymienionych czynności osoba ta nie wykonuje, wskazując jedynie, iż w rozmowie z powodem, przyznała tę okoliczność. Jak wynika z zeznań A. K. obawia się on zakażenia wirusem żółtaczki typu „C” lub wirusem HCV. W sytuacji, kiedy nie doszło do zdarzenia mogącego być przyczyną zakażenia z medycznego punktu widzenia np. w sytuacji skaleczenia, obawy powoda są zupełnie nieuzasadnione, zaś zarzut pod adresem administracji chybiony.

Powód zarzucił, iż w czasie pobytu w ZK w S. przebywał w celi z osadzonym zakażonym żółtaczką typu „C”. Jak wynika z zeznań świadka J. L., lekarza, kierownika ambulatorium Zakładu Karnego w S., ze względów medycznych nie ma żadnych wskazań do izolacji osób zakażonych od osób zdrowych. Świadek przyznała, iż w Zakładzie Karnym są osoby zarażone wirusem HCV i AIDS. Samo przebywanie w celi z osobą zakażoną nie stwarza ryzyka zarażenia. Sąd Okręgowy uznał zeznania świadka J. L. za wiarygodne, zwłaszcza, że także na wolności osoby takie nie są izolowane od zdrowej części społeczeństwa. W konsekwencji zarzut powoda był bezzasadny, zwłaszcza w sytuacji, iż powód nie wykazał, iż został zarażony chorobą w czasie pobytu w Zakładzie Karnym w S., a wręcz przyznał, iż stan jego zdrowia nie uległ pogorszeniu.

Sąd Okręgowy wskazał, że w opinii o skazanym sporządzonej dla potrzeb rozpoznania wniosku o udzielenie przerwy w odbywaniu kary pozbawienia wolności zawarto określenie, iż powód „jest uczestnikiem nielegalnych grup podkultury przestępczej, jednak nie notowano w związku z tym negatywnych zachowań”. Termin podkultura czy subkultura wywodzi się od angielskiego subculture i oznacza „grupę społeczną będącą na marginesie życia społecznego, wyrażającą swoją odrębność poprzez zanegowanie lub podważanie utrwalonych lub powszechnie akceptowanych wzorców kultury. W więzieniach nazywana jest „podkulturą/subkulturą więzienną, grypsersą, drugim życiem więzienia” (źródło www.mojeopinie.pl/charakterystyka-subkultury-wieziennej). Powód podniósł, iż takie określenie narusza jego dobra osobiste. Jego zdaniem powinno być napisane, że przynależy do grupy grypsujących. Sąd Okręgowy stwierdził, iż obiektywnie zawarte w opinii penitencjarnej wymienione określenie nie narusza dóbr osobistych powoda, a jego twierdzenie, iż jest obraźliwe oparte jest jedynie na jego subiektywnym przekonaniu i przyjęciu postawy podważającej prawidłowość wykonywania kary pozbawienia wolności w wielu aspektach.

Kolejny zarzut powoda dotyczył przebywania w celi z osobą palącą, podczas gdy jak twierdzi powód, on jest osobą niepalącą. Okoliczność, iż powód przebywał w celi dla osób palących potwierdził świadek S. W.. Zeznał on, iż był osadzony razem z powodem w jednej celi dla osób palących oraz, że „w tamtym okresie czasu A. K. już nie palił papierosów”. Stwierdzenie to podważa wiarygodność zeznań powoda, iż nigdy nie palił papierosów. Niezależnie od tego zauważyć należy, iż powód zeznał, że został przeniesiony do celi, w której były osoby palące na jego wniosek, aby uniknąć osadzenia z osobą będącą nosicielem wirusa HIV. Zeznał też, iż napisał deklarację, że zaczął palić papierosy, bo tak umówił się z wychowawcą, którego danych nie był w stanie wskazać. Powołał się przy tym na ustne uzgodnienia, że zostanie przeniesiony do innej celi. Świadek A. P. zeznał, iż od początku powód starał się o zmianę celi na celę dla osób niepalących. Zeznania te Sąd Okręgowy uznał za niewiarygodne, bowiem pozostają one w sprzeczności z twierdzeniami powoda. W ocenie Sądu Okręgowego, skoro powód dobrowolnie chciał dokonać zamiany celi na celę dla palących, nie może teraz z tej okoliczności czynić zarzutu. Wobec przyznania, iż jako nastolatek palił papierosy, powoływanie się obecnie na ujemne skutki palenia papierosów dla zdrowia jest bezzasadne. Kwestia, iż palenie papierosów ma negatywne skutki dla zdrowia jest znana powszechnie. Wobec tego Sąd Okręgowy uznał za zbędne przeprowadzanie dowodu z nagrania telewizyjnego (telewizji (...)) i z audycji z radia (...), w której występował profesor P. J. - ekspert w tej dziedzinie, zgodnie z wnioskiem powoda.

Powód podniósł również, że w Zakładzie Karnym w S. jest nieodpowiednie jedzenie oraz, że jest ono jednakowe dla osób pracujących i niepracujących. Z zeznań świadków M. K. i Z. J. wynika, iż Zakład Karny przestrzega rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości

z dnia 2 września 2003 roku w sprawie określenia wartości dziennej normy żywienia oraz rodzaju diet wydawanych osobom osadzonym w zakładach karnych (Dz. U. nr 167, poz. 1633 ze zm.). Nie ma ustalonych, zróżnicowanych wymogów co do kaloryczności posiłków dla osób pracujących i niepracujących. Zróżnicowanie dotyczy osób chorych i zdrowych. Powód zeznał, iż pracował przy montowaniu haczyków do żyłki oraz przy szyciu ubrań. Rodzaj wykonywanej pracy przez powoda obiektywnie nie uzasadnia podwyższenia kaloryczności posiłków, bowiem nie jest to ciężka praca fizyczna.

Kwestię wyłączania oświetlenia oraz napięcia w gniazdkach reguluje zarządzenie Dyrektora Zakładu Karnego w S.. Jak zeznał świadek M. K. wynika to z konieczności oszczędzania. Zarządzenie stanowi, iż odbywa się to w czasie ciszy nocnej: oświetlenie od godziny 21.00 do godziny 5.45, napięcie w gniazdkach od godziny 23.00 do godziny 5.45. Jest to więc czas przeznaczony na sen i odpoczynek, a zatem czynienie z tego powodu zarzutu również nie znajduje usprawiedliwienia. Zarzut, że energia elektryczna wyłączana jest również w porze dziennej nie znalazł potwierdzenia w zebranych dowodach.

Powód podniósł też, iż wynagrodzenie za pracę jest niskie i świadczy o wyzyskiwaniu skazanych. W tym zakresie Sąd Okręgowy zauważył, że skazani zatrudnieni w Przedsiębiorstwie Państwowym (...) świadczą pracę od godziny 7.30 do godziny 14.30. Jest to praca akordowa, a w związku z tym od jej wyników zależy wysokość wynagrodzenia. Nie można też pominąć, iż z wynagrodzenia powoda były dokonywane potrącenia w związku z prowadzonym postępowaniem egzekucyjnym. Zarzucanie wyzysku nie jest uzasadnione.

Powód zarzucił także, iż po powrocie z pracy był przeszukiwany z rozebraniem do naga w obecności grupy funkcjonariuszy komentujących tę sytuację oraz, że przeszukania cel odbywają się również w porze nocnej. Zgodnie z art. 116 §2 i 4 k.k.w. kontrola celi może być przeprowadzona w każdym czasie. Takie przeszukiwanie odbyło się również w celi powoda w dniu 24 lutego 2011 roku i powód zakwestionował prawidłowość jego przebiegu. Domagał się też ustalenia, czy funkcjonariusze służby więziennej, którzy dokonują przeszukań mają badania pod kątem braku przeciwwskazań do kontaktu z żywnością. Wniosek ten Sąd Okręgowy uznał za niezasadny. Przesłuchany na okoliczność sposobu dokonywania przeszukań i kontroli osobistych świadek R. C. zeznał, iż kontrola osobista i przeszukania są przeprowadzane przez funkcjonariuszy służby więziennej, zgodnie z ustalonym wewnątrz harmonogramem. Mają na celu sprawdzenie zabezpieczeń, sprzętu kwaterunkowego oraz rzeczy posiadanych przez osadzonych w celi. Kontrola osobista również jest przeprowadzana ze względów bezpieczeństwa przez funkcjonariuszy tej samej płci w oddzielnym pomieszczeniu. Może być przeprowadzana w każdym czasie. W ocenie Sądu Okręgowego każda sytuacja, gdy istnieje konieczność rozebrania się w celu przeszukania jest niewątpliwie sytuacją krępującą, ale przytoczone przez obie strony okoliczności przeprowadzania takich kontroli w Zakładzie Karnym w S. w żaden sposób nie dają podstaw do przyjęcia, iż odbywa się to w sposób uwłaczający ludzkiej godności i poniżający.

Powód wskazał na niedogodności takie, jak brak codziennej prasy, możliwość korzystania z telefonu tylko jeden raz w tygodniu, ograniczenia w widzeniach z osobami z zewnątrz, brak możliwości wykonania kserokopii dokumentów w celu przesłania ich do Europejskiego Trybunału. Wszelkie zarzuty powoda znajdują potwierdzenie w zeznaniach świadka A. B. oraz Z. K., odbywających karę pozbawienia wolności w Zakładzie Karnym w S.. Sąd Okręgowy stwierdził jednak, że ocena współwięźniów nie może być podstawą przyjęcia za wiarygodnej wersji powoda, bowiem wynika ona z góry przyjętego przez świadków czy też narzuconego przez powoda założenia, iż będą oni zeznawać na korzyść powoda. Przedstawione przez świadków okoliczności, spójne z zeznaniami powoda nie świadczą w żaden sposób o tym, iż Zakład Karny w S. nie zapewnił odbywającym karę pozbawienia wolności minimalnych warunków bytowych, aby byli oni traktowani w sposób nieludzki, czy poniżający. Jak wynika

z zeznań świadka M. K., pracownika działu kwatermistrzowskiego Zakładu Karnego w S. (k. 345v-346), Z. J., inspektora do spraw bezpieczeństwa i higieny pracy, które Sąd Okręgowy uznał za wiarygodne, A. K. odbywał karę pozbawienia wolności w pawilonie A, który w całości został wyremontowany w latach 2001-2002 i w którym warunki dla osadzonych są dobre.

Sąd Okręgowy podniósł, że zgodnie z art. 110 § 2 k.k.w. cele wyposaża się w odpowiedni sprzęt kwaterunkowy zapewniający skazanemu osobne miejsce do spania, odpowiednie warunki higieny, dostateczny dopływ powietrza i odpowiednią do pory roku temperaturę, według norm określonych dla pomieszczeń mieszkalnych, a także oświetlenie odpowiednie do czytania

i wykonywania pracy. Warunki te zostały spełnione. Kontrole Państwowej Powiatowej Inspekcji Sanitarnej nie wykazały nieprawidłowości. Zapewnienie przez państwo godziwych warunków odbywania kary pozbawienia wolności jest jednym z podstawowych wymagań demokratycznego państwa prawnego wynikających z norm prawa międzynarodowego takich jak Międzynarodowy Pakt Praw Osobistych i Publicznych z dnia 19 grudnia 1966 roku oraz art. 3 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności z dnia

4 listopada 1950 roku, jak i Konstytucji RP. Powód nie wykazał, iż Zakład Karny w S. nie zapewnił mu minimalnych warunków bytowych oraz,

że został poddany nieludzkiemu i poniżającemu traktowaniu, wynikającemu

z niezapewnienia humanitarnych warunków izolacji. Działanie funkcjonariuszy służby więziennej Zakładu Karnego w S. jest zgodne z obowiązującymi normami prawa krajowego, w tym kodeksu karnego wykonawczego

i rozporządzeń wykonawczych, a także z normami prawa międzynarodowego, które powód tak licznie przywołuje w pismach.

W ocenie Sądu Okręgowego powód nie wykazał, aby na skutek odbywania kary pozbawienia wolności poniósł szkodę niemajątkową,

aby doszło do naruszenia jego dóbr osobistych, aby warunki w Zakładzie Karnym w S. naruszały jego zdrowie, godność czy prawo do intymności. Zadaniem zakładu karnego jest izolacja osadzonego od społeczeństwa, a nie zapewnienie warunków bytowych odpowiadających warunkom mieszkaniowym, co wynika z samej istoty kary pozbawienia wolności

i założenia, iż ma być dla skazanego dolegliwością. Osadzonych muszą spotkać pewne niedogodności związane z odbywaniem kary pozbawienia wolności. Powód nie wykazał, aby te niedogodności dotyczyły tylko jego indywidualnie.

Nie były one przejawem indywidualnej dyskryminacji. W świetle zebranego

w sprawie materiału dowodowego nie można uznać, aby te warunki były niegodziwe czy nieludzkie.

Sąd Okręgowy zauważył na koniec, że wszelkie zarzuty powoda podnoszone w procesie były przedmiotem skarg do Dyrektora Zakładu Karnego w S.. Skargi nie zostały uwzględnione. Z dokumentów nie wynika,

aby powód składał skargi do Dyrektora Okręgowego Służby Więziennej

w W..

Sąd Okręgowy oddalił wniosek o powoda o przesłuchanie w charakterze świadka wychowawcy K. K. i skazanego M. S. na okoliczności przeszukania z dnia 24 lutego 2011 roku. Podane przez powoda okoliczności nie mają bowiem znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy. Sąd Okręgowy uznał również za bezzasadne wnioski o zażądanie wykazu cen produktów w kantynie, nagrania z monitoringu, przesłuchania w charakterze świadka radcy prawnego A. P.(1) na okoliczność, czy otrzymała ona list od powoda oraz świadka R. J. na okoliczność poruszania się przez funkcjonariuszy służby więziennej na terenie zakładu karnego

z kajdankami i pałkami oraz traktowania danych osobowych skazanych.

O kosztach procesu Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 98 k.p.c.

W apelacji powód zaskarżył powyższy wyrok w całości, zarzucając błędne ustalenia w zakresie stanu faktycznego oraz naruszenie prawa

do rzetelnego procesu sądowego opisanego w art. 45 ust. 1 Konstytucji oraz art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka z uwagi na nieotrzymanie sądowej ochrony praw zagwarantowanych w Konstytucji oraz ratyfikowanych umowach międzynarodowych. Powód wniósł o dopuszczenie dowodów wskazanych w uzasadnieniu apelacji.

Z uzasadnienia apelacji wynika, że powód zarzucił, że w okresie objętym pozwem pozwany nie zapewnił mu warunków bytowych, które prawo nakazuje zapewnić osobie izolowanej. Zdaniem powoda pozwany podnosi odpowiedzialność za: 1) umieszczenie go w jednej celi z osobą zarażoną wirusem HCV (wirusowego zapalenia wątroby), 2) umieszczenie go w jednej celi z osobami palącymi papierosy, pomimo, że nie jest osobą palącą, 3) strzyżenie jedną maszynką do włosów osób zdrowych i zarażonych wirusami HCV i AIDS, 4) brak ciepłych posiłków w dniu rozpraw w Sądzie (cierpienie głodu), 5) niewykonywanie comiesięcznych kompleksowych badań lekarskich, 6) niepowiadamianie odpowiednio wcześniej o transporcie do innej jednostki penitencjarnej, 7) przeszukiwanie cel pod nieobecność osoby osadzonej zamieszkującej celę, 8) przeszukiwanie skazanych przez funkcjonariuszy z nakazem rozebrania się do naga, przy obraźliwym komentarzu, 9) konieczność ubierania się do apelu porannego i wieczornego w ubrania więzienne, 10) codzienne opukiwanie drewnianym młotkiem krat w oknach, 11) wyłączanie energii elektrycznej w godzinach 9.00-13.00 i 21.00-5.45, 12) możliwość korzystania z aparatu telefonicznego tylko jeden raz w tygodniu, obecnie dwa razy, 13) brak codziennej prasy, 14) bardzo wysokie ceny w kantine, 15) nieodpowiednie jedzenie pod względem jakościowym, ilościowym i kalorycznym, 16) ciepłą kąpiel tylko jeden raz w tygodniu, 17) udostępnianie ciepłej wody w celi na około 45 minut przy średnio 7 skazanych w celi i brak ciepłej wody w pawilonie B, 18) brak poszanowania danych osobowych, 19) poruszanie się funkcjonariuszy po terenie zakładu z pałkami i kajdankami, 20) zagrzybione cele, brak izolacji i oddzielenia kąca sanitarnego w pawilonie B, 21) dostarczanie słabych jakościowo i w małych ilościach materiałów higienicznych: 1 papier toaletowy, 1 maszynka do golenia, 1 mydło, 200 g proszku do prania na jeden miesiąc, 22) brak możliwości podjęcia nauki, 23) brak możliwości podjęcia pracy z godzinnymi zarobkami, 24) brak datków pieniężnych w celu umożliwienia zakupu artykułów żywnościowych i przyborów toaletowych, 25) brak resocjalizacji, 26) brak dostępu do internetu, 27) brak możliwości wykonania kserokopii dokumentów w celu przesłania ich do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, 28) brak dostępu do aktów normatywnych tj. kodeksów, ustaw, rozporządzeń, rezolucji, orzeczeń Sądu Najwyższego, Trybunału Konstytucyjnego, 29) brak pralni, 30) brak suszarni, 31) brak pomieszczenia kuchennego do przygotowywania posiłków we własnym zakresie, 32) brak oddziałów penitencjarnych, 34) brak zajęć KO, 34) jedna umywalka, jedna muszla klozetowa, trzy stoliki w celi, 35) potrącanie z wypłat 50% wynagrodzenia, 36) uniemożliwienie uczestnictwa w posługach religijnych w dniach 3, 18, 26 grudnia 2011 roku, 37) odesłanie do nadawcy listu poleconego w okresie świątecznym między 23 a 30 grudnia 2011 roku, otwarcie listy, kradzież kart telefonicznych, 38) brak w załączniku do zarządzenia wewnętrznego nr 18 Dyrektora Zakładu Karnego w S. z dnia 23 marca 2011 roku paragrafu dotyczącego wyłączania energii elektrycznej, 39) złamanie zasady poprawnej legislacji w § 23 załącznika zarządzenia wewnętrznego nr 18 Dyrektora Zakładu Karnego w S. z dnia 23 marca 2011 roku poprzez ograniczenie rozmowy telefonicznej do 2 minut.

Powód zarzucił, że Sąd Okręgowy odmówił przeprowadzenia dowodów:

z cennika obowiązującego w kantine, nagrania z monitoringu, opinii sporządzonej w dniu 13 września 2011 roku na użytek wydania wyroku łącznego na zlecenie Sądu Okręgowego w Radomiu (w których użyto sformułowania „należy do subkultury przestępczej”), z zeznań świadków K. K., dowódcy zmiany o numerze identyfikacyjnym (...), M. S., R. J., P. G., A. P.(1).

Powód zarzucił, że Sąd Okręgowy odmówił ustanowienia adwokata

z urzędu, powołując się na wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 czerwca 2006 roku, II CSK 51/06, zgodnie z którym jednym z przypadków nieważności postępowania jest sytuacja, w której sąd mimo spełnienia określonych warunków przez wnioskującego nie przyzna mu pomocy fachowego pełnomocnika z urzędu.

Powód zarzucił również, że Sąd Okręgowy przy rozważaniach dotyczących sformułowania „należy do subkultury przestępczej” powołał się na stronę internetową i tłumaczenie ze słownika, czym stanowczo odszedł od zasady demokratycznego państwa, nie zapewniając ochrony praw. Zdaniem powoda użycie wymienionego sformułowania godzi w podstawowe prawa człowieka.

Z końcowej części uzasadnienia apelacji wynika, że powód zakwestionował ocenę dowodów z zeznań świadków dokonaną przez Sąd Okręgowy.

Wskazując na powyższe zarzuty, twierdzenia i dowody powód wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie powództwa w całości, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Siedlcach do ponownego rozpoznania oraz zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów procesu za obie instancje.

Sąd Apelacyjny ustalił i zważył, co następuje:

Apelacja powoda nie jest zasadna.

I. W pierwszej kolejności należy ustosunkować się do zarzutu podniesionego w apelacji dotyczącego odmowy ustanowienia adwokata z urzędu, która to okoliczność, zdaniem powoda, skutkuje nieważnością postępowania (z uwagi na pozbawienie powoda możliwości obrony swoich praw). W ocenie Sądu Apelacyjnego zarzut ten nie jest uzasadniony.

W orzecznictwie przyjmuje się, że pozbawienie możliwości obrony swych praw przez stronę polega na tym, że na skutek wadliwości procesowych sądu lub strony przeciwnej nie mogła brać i nie brała udziału w postępowaniu lub w jego istotnej części, jeżeli skutki tych wadliwości nie mogły być usunięte na następnych rozprawach przed wydaniem w danej instancji wyroku. Ocena,

czy doszło do pozbawienia strony możliwości obrony swych praw, dokonywana jest przy tym na podstawie konkretnych okoliczności sprawy (por. m.in. wyroki

SN z dnia 15 lipca 2010 roku, IV CSK 84/10, LEX nr 621352, z dnia

7 października 2009 roku, III CSK 35/09, LEX nr 572042, z dnia 18 grudnia 2003 roku, I PK 117/03, Wokanda 2004, z. 9, poz. 30, z dnia 10 lipca 2002 roku,

II CKN 822/00, LEX nr 55519, z dnia 13 czerwca 2002 roku, V CKN 1057/00,

LEX nr 55517, z dnia 27 lutego 2002 roku, III CKN 875/99, OSNC 2003,

nr 2, poz. 25, z dnia 18 października 2001 roku, IV CKN 478/00, LEX nr 52795, z dnia 10 stycznia 2001 roku, I CKN 999/98, LEX nr 52705, z dnia 10 maja 2000 roku, III CKN 416/98, OSNC 2000, nr 12, poz. 220, postanowienia

SN z dnia 10 grudnia 2009 roku, III CSK 86/09, LEX nr 610160, z dnia 8 marca 2002 roku, III CKN 461/99, LEX nr 54479, z dnia 8 marca 2002 roku,

III CKN 461/99, LEX nr 54479).

Podnoszona przez powoda odmowa ustanowienia pełnomocnika z urzędu nie może świadczyć o pozbawieniu go możliwości obrony jego praw.

Sąd Okręgowy w Siedlcach postanowieniem z dnia 15 lipca 2009 roku oddalił wniosek powoda o ustanowienie adwokata z urzędu (k.59). Powód nie zaskarżył tego postanowienia. Ponowny wniosek powoda o ustanowienie pełnomocnika z urzędu został oddalony przez Sąd Okręgowy postanowieniem

z dnia 4 maja 2011 roku (k. 441, 445). Sąd Apelacyjny w Lublinie oddalił zażalenie powoda wniesione od postanowienia z dnia 4 maja 2011 roku

(k.514-515).

Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem odmowa ustanowienia dla strony adwokata z urzędu nie usprawiedliwia zarzutu nieważności postępowania wskutek pozbawienia strony możliwości obrony swych praw (postanowienie SN z dnia 29 kwietnia 2009 roku, II CSK 643/08, LEX nr 610216, wyroki SN z dnia 8 grudnia 2009 roku, I UK 195/09, LEX nr 577812, 19 czerwca 2008 roku, V CSK 50/08, LEX nr 424321, z dnia 16 kwietnia 2008 roku, V CSK 564/07, LEX nr 424339, z dnia 12 września 2007 roku, I CSK 199/07, LEX nr 461625, z dnia 8 czerwca 2006 roku, II CSK 51/06, LEX nr 183020, z dnia 2 marca 2005 roku, III CK 533/04, LEX nr 197647, z dnia 19 marca 2004 roku, IV CK 218/03, LEX nr 585854, z dnia 5 lipca 2000 roku, I CKN 787/00, LEX nr 146174, z dnia 16 lutego 1999 roku, II UKN 418/98, OSNP 2000, nr 9, poz. 359, z dnia 16 grudnia 1997 roku, II UKN 404/97, OSNP 1998, nr 21, poz. 641). W uzasadnieniach powołanych wyżej orzeczeń wskazano, że przytoczony pogląd może wymagać modyfikacji jedynie w szczególnych okolicznościach konkretnego przypadku, jeżeli wcześniej wyrażona przez sąd odwoławczy ocena potrzeby udziału w sprawie adwokata lub radcy prawnego stała się nieaktualna i uległa z tej przyczyny zmianie (por. np. uzasadnienie postanowienia z dnia 29 kwietnia 2009 roku, III CSK 643/08, LEX nr 610216). W wyroku z dnia 2 marca 2005 roku, III CK 533/04 (LEX nr 197647) Sąd Najwyższy wyjaśnił, że: „odmowa ustanowienia dla strony adwokata z urzędu nie usprawiedliwia zarzutu nieważności postępowania wskutek pozbawienia strony możliwości obrony swych praw. Należy podkreślić, że nieważność postępowania z tej przyczyny zachodzi wówczas, gdy strona wbrew swojej woli została faktycznie pozbawiona możliwości działania.

Za oczywiste należy uznać, że samo złożenie przez stronę wniosku o ustanowienie adwokata lub radcy prawnego nie obliguje sądu do jego uwzględnienia. Wniosek taki podlega uwzględnieniu wówczas, jeżeli w ocenie sądu udział profesjonalnego pełnomocnika procesowego jest potrzebny (art. 117 § 1 k.p.c.). Sytuacja taka może zachodzić wtedy, gdy nieporadność strony prowadzi do tego, że przy faktycznym lub prawnym skomplikowaniu sprawy nie jest ona w stanie wykorzystać prawnych możliwości prawidłowego jej prowadzenia”.

W niniejszej sprawie powód miał możliwość podejmowania różnych działań w postępowaniu przed sądem, zmierzających do ochrony jego praw. Wprawdzie jego wnioski o ustanowienie adwokata (pełnomocnika) z urzędu zostały oddalone, ale zauważyć należy, że wniosek taki podlega zawsze indywidualnej ocenie ze strony sądu, który uwzględnia go tylko wówczas, gdy udział pełnomocnika uzna za potrzebny. W rozpoznawanej sprawie Sąd pierwszej instancji nie uwzględnił wniosków powoda w tym zakresie. W ocenie Sądu Apelacyjnego powód był w stanie samodzielnie reprezentować swoje interesy w toczącym się postępowaniu, był zawiadamiany o terminach rozpraw, był doprowadzany na rozprawę i uczestniczył w czynnościach dowodowych, miał możliwość składania wniosków dowodowych, ustosunkowania się do pism i dowodów złożonych przez stronę pozwaną i z takich możliwości korzystał, o czym świadczą jego liczne pisma procesowe. Powód nie wykazywał nieznajomości reguł postępowania, ani nieporadności, prowadzących do tego,

że przy faktycznym i prawnym skomplikowaniu sprawy nie był w stanie wykorzystać prawnych możliwości prawidłowego jej prowadzenia. W wyroku

z dnia 7 kwietnia 2010 roku, I UK 343/09 (LEX nr 602210) Sąd Najwyższy wskazał, że sytuacja opisana w art. 379 pkt 5 k.p.c. ma miejsce wówczas,

gdy dochodzi do całkowitego pozbawienia możliwości obrony praw, a nie tylko do jej utrudnienia wynikającego na przykład z działania przez stronę bez pomocy fachowego pełnomocnika. W konsekwencji powyższego jako nieuzasadniony należało ocenić zarzut nieważności postępowania, jak również pozbawienia powoda prawa do rzetelnego procesu.

II. Zwrócić należy uwagę, że art. 321 § 1 k.p.c., określając granice wyrokowania, wskazuje, że nie można wyrokować co do rzeczy, która nie była przedmiotem żądania, czyli zasądzić coś innego niż strona żądała. Żądanie powództwa określa nie tylko jego przedmiot, lecz również jego podstawa faktyczna. W rozpoznanej sprawie granice wyrokowania,

jeżeli chodzi o żądanie zasądzenia zadośćuczynienia, określały żądanie sformułowane w pozwie oraz przytoczone przez powoda okoliczności faktyczne.

Powyższa uwaga jest o tyle istotna, że w apelacji powód rozszerzył podstawę faktyczną żądania, powołując szereg nowych okoliczności faktycznych, które - jego zdaniem - uzasadniały żądanie zasądzenia zadośćuczynienia. Powołanie nowych, dodatkowych okoliczności faktycznych, czyli rozszerzenie podstawy faktycznej żądania, na etapie apelacji nie jest dopuszczalne (art. 383 k.p.c.).

Dla porządku wskazać należy, że w pozwie oraz w toku postępowania przed Sądem pierwszej instancji (rozszerzając w kolejnych pismach procesowych podstawę faktyczną powództwa) powód powoływał się na następujące okoliczności faktyczne, które jego zdaniem uzasadniały żądanie zadośćuczynienia: 1) umieszczenie go w jednej celi z osobą zarażoną wirusem HCV, 2) umieszczenie go w jednej celi z osobami palącymi papierosy, pomimo, że nie jest osobą palącą, 3) strzyżenie jedną maszynką do włosów osób zdrowych i zarażonych wirusami HCV i AIDS, 4) użycie w opinii o powodzie wyrażenia, że przynależy do podkultury przestępczej, 5) brak ciepłych posiłków w dniu rozpraw w Sądzie (cierpienie głodu), 6) niewykonywanie comiesięcznych kompleksowych badań lekarskich, 7) niepowiadamianie odpowiednio wcześniej o transporcie do innej jednostki penitencjarnej, 8) przeszukiwanie cel pod nieobecność osoby osadzonej zamieszkującej celę, 9) przeszukiwanie skazanych przez funkcjonariuszy z nakazem rozebrania się do naga, przy obraźliwym komentarzu, 10) wyłączanie energii elektrycznej w godzinach 9.00-13.00 i 21.00-5.45, 11) możliwość korzystania z aparatu telefonicznego tylko jeden raz w tygodniu, obecnie dwa razy, 12) brak codziennej pasy, 13) bardzo wysokie ceny w kantynie, 14) nieodpowiednie jedzenie pod względem jakościowym, ilościowym i kalorycznym, 15) ciepłą kąpiel tylko jeden raz w tygodniu, 16) udostępnianie ciepłej wody w celi na około 45 minut przy średnio 7 skazanych w celi i brak ciepłej wody w pawilonie B, 17) brak możliwości wykonania kserokopii dokumentów w celu przesłania do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, 18) potrącanie z wypłat 50% wynagrodzenia, 19) brak codziennej prasy, 20) ograniczenia w widzeniach z osobami z zewnątrz, 21) przeszukanie celi w dniu 24 lutego 2011 roku, podczas którego funkcjonariusze ZK w S. używali w stosunku do powoda słów obelżywych, co naruszyło jego godność i dobre imię, zniszczyli jego rzeczy, zabrali szereg publikacji zawierających akty prawne, a powód był zmuszony stać na korytarzu z rękami założonymi na głowie. Natomiast dopiero w apelacji powód powołał się na następujące okoliczności: 1) konieczność ubierania się do apelu porannego i wieczornego w ubrania więzienne, 2) codzienne opukiwanie drewnianym młotkiem krat w oknach, 3) brak poszanowania danych osobowych, 4) poruszanie się funkcjonariuszy po terenie zakładu z pałkami i kajdankami, 5) zagrzybione cele, brak izolacji i oddzielenia kącika sanitarnego w pawilonie B, 6) dostarczanie słabych jakościowo i w małych ilościach materiałów higienicznych, 7) brak możliwości podjęcia nauki, 8) brak możliwości podjęcia pracy z godziwymi zarobkami, 9) brak datków pieniężnych w celu umożliwienia zakupu artykułów żywnościowych i przyborów toaletowych, 10) brak resocjalizacji, 11) brak dostępu do internetu, 12) brak dostępu do aktów normatywnych tj. kodeksów, ustaw, rozporządzeń, rezolucji, orzeczeń Sądu Najwyższego, Trybunału Konstytucyjnego, 13) brak pralni, 14) brak suszarni, 15) brak pomieszczenia kuchennego do przygotowywania posiłków we własnym zakresie, 16) brak oddziałów penitencjarnych, 17) brak zajęć KO, 18) jedna umywalka, jedna muszla klozetowa, trzy stoliki w celi, 19) uniemożliwienie uczestnictwa w posługach religijnych w dniach 3, 18, 26 grudnia 2011 roku, 20) odesłanie do nadawcy listu poleconego w okresie świątecznym między 23 a 30 grudnia 2011 roku, otwieranie listów i kradzież kart telefonicznych, 21) brak w załączniku do zarządzenia wewnętrznego nr 18 Dyrektora Zakładu Karnego w S. z dnia 23 marca 2011 roku paragrafu dotyczącego wyłączania energii elektrycznej, 22) złamanie zasady poprawnej legislacji w § 23 załącznika zarządzenia wewnętrznego nr 18 Dyrektora Zakładu Karnego w S. z dnia 23 marca 2011 roku poprzez ograniczenie rozmowy telefonicznej do 2 minut. Powołane w apelacji nowe okoliczności faktyczne, z uwagi na treść art. 383 k.p.c., nie mogą być brane pod uwagę przy rozstrzygnięciu sprawy przez Sąd odwoławczy.

III. Sąd Apelacyjny oddalił wnioski dowodowe zgłoszone przez powoda w toku postępowania apelacyjnego:

1) w pismach z dnia 28 lutego 2012 roku (k. 705-706, 708), 29 lutego 2012 roku (k. 709, 710-711), 27 lutego 2012 roku (k. 712-713), 6 marca 2012 roku (k. 715-716), 20 lipca 2012 roku (k. 811-813), 29 sierpnia 2012 roku (k. 830, 834, 835, 840), 31 sierpnia 2012 roku (k. 844-847), 10 września 2012 roku (k. 850-851), ponieważ okoliczności faktyczne podlegające dowodzeniu nie były objęte podstawą faktyczną żądania, a po raz pierwszy zostały powołane w apelacji lub po jej wniesieniu (o czym szerzej wyżej w punkcie II niniejszego uzasadnienia),

2) w piśmie z dnia 6 marca 2012 roku (k. 714), gdyż nie została sprecyzowana teza dowodowa (odnośnie dowodu z akt III Pen 25/122 i III Pen 28/12), a dowody w zakresie pism obejmujących wyniki wizytacji sędziego penitencjarnego w dniach 27, 20, 31 marca, 14, 17, 21 kwietnia 2009 roku mogły być powołane w toku postępowania przed Sądem pierwszej instancji,

3) w piśmie z dnia 27 lipca 2012 roku (k. 822-823), gdyż wnioski powołane w tym piśmie zostały wcześniej uwzględnione, a dowód z akt III Pen 16/12 przeprowadzony.

Sąd Apelacyjny oddalił również wnioski dowodowe zgłoszone w apelacji o dopuszczenie dowodu z zeznań świadków R. J., P. G., A. P.(1), cennika obowiązującego w kantynie oraz nagrania monitoringu z dnia 24 lutego 2011 roku. Powołane dowody zostały zgłoszone przez powoda w toku postępowania przed Sądem pierwszej instancji, a Sąd Okręgowy ich nie uwzględnił. Powód nie zgłosił jednak zastrzeżeń w trybie

art. 162 k.p.c. Zgodnie z utrwalonym już orzecnictwem strona nie może skutecznie zarzucać w apelacji uchybienia przez sąd pierwszej instancji przepisom postępowania, dotyczącego oddalenia wniosków dowodowych, jeżeli nie zwróciła uwagi sądu na to uchybienie, chyba, że chodzi o przepisy postępowania, których naruszenie sąd winien wziąć pod uwagę

z urzędu, albo strona uprawdopodobni, że nie zgłosiła zastrzeżeń bez swojej winy (uchwała SN z dnia 27 czerwca 2008 roku, III CZP 50/08, OSNC 2009

nr 7-8, poz. 103, uchwała SN z dnia 27 października 2005 roku, III CZP 55/05, OSNC 2006, nr 9, poz. 144). Powoływane przez apelującego uchybienie polegające na niezasadnym oddaleniu wniosków dowodowych nie prowadzi

do nieważności postępowania. Powód nie uprawdopodobnił również, że nie zgłosił zastrzeżeń w trybie art. 162 k.p.c. bez swojej winy. Dodatkowo tylko należy podnieść, że decyzja Sądu Okręgowego w przedmiocie wymienionych wyżej wniosków dowodowych była prawidłowa, Okoliczność kontroli celi

w dniu 24 lutego 2011 roku została wyjaśniona przy pomocy dowodu z zeznań świadka W. Ł. oraz dowodu z dokumentu - odpowiedzi na skargę powoda z dnia 4 kwietnia 2011 roku k. 443. Dowód w postaci cennika z kantyny nie miał znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy. Świadek A. P.(1) została zgłoszona na okoliczności nieistotne dla rozstrzygnięcia sprawy

tj. okoliczności, czy otrzymała list, w którym znajdowało się postanowienie

o tymczasowym aresztowaniu i skarga do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (pismo powoda z dnia 21 listopada 2011 roku k. 599). Taka sama uwaga odnosi się do dowodów z zeznań świadków R. J.

i P. G.(zostali zgłoszeni w celu wykazania okoliczności,

że funkcjonariusze poruszają się po Zakładzie Karnym w S.

z kajdankami i pałkami, a osadzeni muszą podawać dane osobowe przy innym skazanych k. 620-602v).

IV. Zarzut podniesiony w apelacji powoda zmierzający

do zakwestionowania dokonanej przez Sąd Okręgowy oceny zeznań świadków nie zasługiwał na uwzględnienie.

Przepis art. 233 § 1 k.p.c. dotyczący oceny dowodów stanowi, że sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania,

na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału.

W orzecnictwie wskazano, iż jego naruszenie może polegać na błędnym uznaniu, że przeprowadzony w sprawie dowód ma moc dowodową i jest wiarygodny albo że nie ma mocy dowodowej lub nie jest wiarygodny. Jednocześnie

przyjęto, że prawidłowe postawienie tego zarzutu wymaga wskazania przez skarżącego konkretnych zasad lub przepisów, które naruszył sąd przy ocenie poszczególnych, określonych dowodów (wyrok SN z dnia 28 kwietnia 2004 roku, V CK 398/03, LEX nr 174215; wyrok SN z dnia 13 października 2004 roku, III CK 245/04, LEX nr 174185).

W ocenie Sądu Apelacyjnego nie ma żadnych uzasadnionych podstaw, by podzielić zarzut naruszenia przez Sąd pierwszej instancji zasady swobodnej oceny dowodów. Odpowiada ona regułom z art. 233 § 1 k.p.c., a więc jest wyczerpująca, wszechstronna i swobodna. Nie uchybia zasadom logiki i doświadczenia życiowego. Zasada swobodnej oceny dowodów określona przepisem art. 233 § 1 k.p.c. wyraża się w jej ocenie według własnego przekonania Sądu, opartego na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału dowodowego. Jej istotną cechą jest bezstronność, brak arbitralności i dowolności, przestrzeganie zasad logicznego rozumowania

i zasad doświadczenia życiowego w wyciąganiu wniosków. Wszechstronne rozważenie zebranego materiału oznacza natomiast uwzględnienie wszystkich dowodów przeprowadzonych w postępowaniu oraz wszystkich okoliczności towarzyszących przeprowadzaniu poszczególnych środków dowodowych, a mających znaczenie dla ich mocy dowodowej i wiarygodności. Wszystkim wskazanym wyżej kryteriom odpowiada - zdaniem Sądu Apelacyjnego - ocena dowodów z zeznań świadków dokonana przez Sąd Okręgowy. Powód kwestionując tę ocenę nie wskazał żadnych argumentów, które świadczyłyby o tym, że jest ona wadliwa w świetle powołanych wyżej zasad.

V. Sąd Apelacyjny podziela w całości ustalenia faktyczne dokonane przez Sąd Okręgowy i przyjmuje je za własne. Apelujący stawiając zarzut błędnych ustaleń faktycznych nie wskazał, które fakty zostały ustalone przez Sąd pierwszej instancji wadliwie i w jakimi dowodami poszczególne ustalenia pozostają w sprzeczności. Sąd Apelacyjny analizując materiał dowodowy (prawidłowo uznany przez Sąd Okręgowy za wiarygodny) oraz ustalenia faktyczne dokonane przez Sąd Okręgowy nie znalazł żadnych sprzeczności.

Sąd Apelacyjny dodatkowo ustalił, że w opinii penitencjarnej wydanej na użytek sprawy III KOW 266/12 pośród licznych innych sformułowań dotyczących powoda, znalazł się zapis, że: „skazany przynależy do podkultury przestępczej, jednak na tym tle nie odnotowano negatywnych zachowań” (k.793).

Wobec tego, że podstawą faktyczną żądania powód objął także zdarzenie polegające na kontroli celi w dniu 24 lutego 2011 roku Sąd Apelacyjny poczynił w tym zakresie uzupełniające ustalenia. Sąd Apelacyjny ustalił, że w dniu 24 lutego 2011 roku miało miejsce przeszukanie celi powoda. W trakcie tej kontroli stwierdzono, że powód przechowuje w celi nadmiar rzeczy i część

z nich została oddana do magazynu. W dniu 28 lutego 2012 roku powód pobrał z magazynu odebrane w dniu 24 lutego 2012 roku akty prawne (odpowieź

na skargę powoda z dnia 4 kwietnia 2011 roku k. 443). Kontrola cel dokonywana jest według ustalonego grafiku, dokonują ją funkcjonariusze Zakładu Karnego w S.. Podczas dokonywania kontroli cel osadzeni przebywają w świetlicy lub innym pomieszczeniu, nie mogą przebywać w celi czy też na korytarzu, nie jest możliwe, aby osadzony stał na korytarzu z rękami założonymi na głowie (zeznania świadka W. Ł. k. 855v).

Sąd Apelacyjny ustalając wymienione okoliczności faktyczne oparł się na zeznaniach świadka W. Ł., uznając je w całości za wiarygodne, odmawiając wiary zeznaniom świadka M. S., jako sprzecznym z wiarygodnymi zeznaniami W. Ł., nieprawdziwym

i tendencyjnym. Sąd Apelacyjny pominął zeznania świadka K. K.

z których wynikało, że będąc zatrudniony na stanowisku wychowawcy

w Zakładzie Karnym w S., nie uczestniczył w kontroli cel (k.855v). Świadek ten - wbrew twierdzeniom powoda - nie uczestniczył w kontroli celi

w dniu 24 lutego 2011 roku i nie miał żadnych wiadomości na ten temat. Sąd Apelacyjny ustalił także powyższe okoliczności faktyczne dotyczące kontroli celi w dniu 24 lutego 2011 roku na podstawie dowodu z dokumentu prywatnego – odpowiedzi na skargę powoda z dnia 4 kwietnia 2011 roku k. 443, uznając ten dowód za wiarygodny.

W tym miejscu zauważyć należy, że dowody zgromadzone w sprawie, ocenione jako wiarygodne nie potwierdzają zarzutów powoda dotyczących braku poszanowania przez funkcjonariuszy Zakładu Karnego w S. jego godności i dobrego imienia w dniu 24 lutego 2011 roku, kierowaniu wobec niego słów obelżywych, braku poszanowania jego rzeczy osobistych.

Odnośnie twierdzeń powoda dotyczących braku ciepłych posiłków w dniu czynności poza siedzibą ZK w S. Sąd Apelacyjny ustalił, że codzienne wyżywienie osób osadzonych w zakładach karnych realizowane jest w formie trzech posiłków, w tym co najmniej jednego gorącego albo suchego prowiantu. Osoby osadzone w zakładach karnych biorące udział w czynnościach procesowych poza obrębem zakładu karnego otrzymują przed opuszczeniem zakładu wyżywienie w postaci suchego prowiantu oraz napój na czas trwania konwoju i planowanych czynności procesowych. Kwestie te są uregulowane

w § 2 i 4 zarządzenia Dyrektora Generalnego Służby Więziennej nr 48/2010

z dnia 13 sierpnia 2010 roku w sprawie realizacji uprawnień osób osadzonych

w zakładach karnych i aresztach śledczych. Powód otrzymywał zatem suchy prowiant w dniach, w których brał udział w czynnościach procesowych poza siedzibą zakładu karnego. Zarzuty powoda, że w tych dniach cierpiał głód (z uwagi na brak posiłku) nie zostały zatem potwierdzone.

VI. Biorąc pod uwagę stan faktyczny (okoliczności faktyczne ustalone przez Sąd Okręgowy oraz dodatkowe ustalenia dokonane przez Sąd Apelacyjny) zarzuty apelującego dotyczące niewłaściwej oceny ustalonych faktów, skutkującej oddaleniem powództwa nie zasługują na uwzględnienie. Zarzuty

te zmierzały do wykazania naruszenia przepisów prawa materialnego (art. 448 k.c. w związku z art. 24 § 1 k.c.). W ocenie Sądu Apelacyjnego Sąd Okręgowy doszedł do prawidłowych wniosków, że kwestionowane przez powoda działania funkcjonariuszy Zakładu Karnego w S. czy też warunki odbywania kary pozbawienia wolności (takie jak umieszczenie powoda w jednej celi z osobą zarażoną wirusem HCV, w celi w osobami palącymi, strzyżenie jedną maszynką do włosów, kontrole celi, kontrole osobiste, wysokość wynagrodzenia, wyżywienie, wyłączenie energii elektrycznej) podjęte zostały w ramach przysługujących im uprawnień, nie były bezprawne, a powód nie wykazał, aby odbywał karę pozbawienia wolności w warunkach, które należałoby określić jako niehumanitarne, aby był traktowany w sposób poniżający. Sąd Apelacyjny podziela w całości argumentację przytoczoną przez Sąd Okręgowy

i przyjmuje ją za własną, a wobec tego nie wymaga ona w tym miejscu powtarzania. Twierdzenia podniesione w apelacji stanowią jedynie nieuzasadnioną polemikę z prawidłowymi wnioskami Sądu Okręgowego. Jeżeli chodzi o podnoszone przez powoda okoliczności faktyczne dotyczące kontroli podnieść należy, że kontrola osobista oraz kontrola celi, w której skazany przebywa, może być przeprowadzona w każdym czasie w wypadkach uzasadnionych względami porządku lub bezpieczeństwa (art. 116 § 2-4 k.k.w.). Zgromadzony materiał dowodowy nie potwierdza zarzutów powoda, że kontrole (w szczególności w dniu 24 lutego 2011 roku) przeprowadzane były

w nienależyty sposób, powód był przetrzymywany na korytarzu z rękami

na głowie, funkcjonariusze ubliżali powodowi, niszczyli rzeczy powoda. Odnosząc się do okoliczności wyłączenia dopływu energii elektrycznej

do gniazd w celach podnieść należy, że kwestia ta ma związek z uprawnieniem dyrektora zakładu karnego przewidzianym w § 14 ust. 2 pkt 8 rozporządzenia Minister Sprawiedliwości z dnia 25 sierpnia 2003 roku w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności wydanego w oparciu o delegację ustawową przewidzianą w art. 249 k.k.w. Zgodnie z § 14 ust. 2 pkt 8 tego rozporządzenia dyrektor zakładu karnego ma prawo określić w porządku wewnętrznym ilość i wymiary przedmiotów, które skazany może posiadać w celi oraz sposób ich przechowywania, a w razie potrzeby zasady ich używania. Uprawnienia do określenia zasad używania przedmiotów (odbiorników energii elektrycznej), które osadzony może posiadać w celi, stanowi legitymację do wprowadzenia ograniczeń w możliwości dostępu do energii elektrycznej. Działania Dyrektora Zakładu Karnego w S. polegające na ograniczeniu dostępu do energii elektrycznej miały zatem oparcie w przepisach prawa. Potrzeba ograniczenia dostępu do energii elektrycznej wynika z wprowadzonych w Zakładzie Karnym w S. zasad oszczędzania. Wyłączenie dopływu energii elektrycznej w gniazdach oraz oświetlenie w godzinach nocnych nie może zostać uznane za działanie naruszające dobra osobiste powoda i świadczące o niehumanitarnych warunkach odbywania kary pozbawienia wolności. Tak samo należy ocenić wymieniane przez powoda okoliczności dotyczące korzystania z ciepłej

wody i ciepłej kąpieli, korzystania z aparatu telefonicznego braku możliwości wykonania kserokopii, braku codziennej prasy, cen w kantynie, niepowiadomieniu odpowiednio wcześniej o transporcie do innej jednostki, niewykonywaniu co miesiąc kompleksowych badań lekarskich. Jak stwierdził Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 20 grudnia 2010 roku, IV CSK 449/10 (nie publ.) o naruszeniu dobra osobistego w postaci uchybienia godności osadzonego w zakładzie karnym nie można mówić w przypadku pewnych uciążliwości lub niedogodności związanych z pobytem w takim zakładzie, polegających na niższym od oczekiwanego standardzie celi czy urządzeń sanitarnych, bowiem dla wielu ludzi nie odbywających kary pozbawienia wolności warunki mieszkaniowe bywają często równie trudne. Godność skazanego przebywającego w zakładzie karnym nie jest naruszona, jeżeli odpowiada uznanym normom poszanowania człowieczeństwa.

Sąd Apelacyjny podziela także stanowisko Sądu Okręgowego, że użycie w opinii o powodzie wyrażenia, że: „jest uczestnikiem nielegalnych grup podkultury przestępczej, jednak nie notowano w związku z tym negatywnych zachowań” lub też „skazany przynależy do podkultury przestępczej, jednak na tym tle nie odnotowano negatywnych zachowań” nie świadczy o naruszeniu dóbr osobistych powoda. Użycie sformułowania „podkultura przestępcza” oznacza, że powód należy do osób grypsujących (czego powód nie kwestionował, a nawet przyznawał), a ten sposób rozumienia tego wyrażenia (przez powoda, funkcjonariuszy zakładów karnych, sądy) nie budzi wątpliwości. Użycie takiego sformułowania w opiniach o powodzie stanowi stwierdzenie faktu, że powód należy do osób grypsujących. Wymienione sformułowanie nie obejmuje informacji nieprawdziwej, nieuzasadnionej, poniżającej czy zniesławiającej. Sformułowanie to oparte na fakcie prawdziwym, nie zawierające treści znieważających, nie może być uznane za naruszenie godności i dobrego imienia powoda.

VI. Zarzut naruszenia art. 45 ust. 1 Konstytucji oraz art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka i Podstawowych Wolności nie jest zasadny. Powód wiązał naruszenie wymienionych przepisów z nieudzieleniem mu ochrony prawnej (oddaleniem powództwa), co nie może stanowić uzasadnienia zarzutu naruszenia prawa do rzetelnego procesu, o którym mowa w tych przepisach.

Mając na uwadze powyższe ustalenia i rozważania Sąd Apelacyjny uznając, że zaskarżony wyrok jest prawidłowy, na podstawie art. 385 k.p.c., oddalił apelację powoda jako bezzasadną.